

Frågor och svar (6.3.2023) ang. stora ofreden i Finland

Fråga: Varför avstod Peter den Store i freden i Nystad 1721 från Finland som han redan erövrade och borde ha varit strategiskt viktig för Peters vidare planer?

Svar: Peter var inte intresserad av det fattiga Finland, för honom var det strategiskt viktigare att behärska närområdena kring St Petersburg, Karelska näset, Ingermanland och de baltiska länderna. Peter den Store sade långt före anfallet mot Finland att han avsåg att behålla endast de sydvästra delarna av Finland.

Fråga: Karl XII var borta så lång tid från Sverige (13 år?), så har det haft effekt på vem som fått/tagit åt sig mera makt och försvagat kungens befogenheter.

Svar: Det har säkert varit så. Dessutom var de följande kungarna så svaga att speciellt adeln utnyttjade situationen och lyckades stärka sin ställning.

• Det var ju fråga om en internationell konflikt (Ryssland, Polen, Sachsen vs Sverige), hur var det med de andra stormakterna, speciellt England och deras flotta – spelade de en roll i detta krig?

Svar: Den danska flottan stöd i belägringen av Stralsund 1715 av åtta brittiska fartyg, under befäl av den brittiske amiralen [John Norris](#). I övrigt förekom det sjöstrider endast mellan svenska och danska fartyg under stora nordiska kriget, förutom då de små striderna med ryska galärfartyg.

• Varför kallades freden i Nystad för Den Gyldene Freden? Ref restaurangen i Stockholm, gamla stan

Svar: Restaurangens namn är inte kopplat till freden i Nystad, utan troligen till någon tidigare fred, men vilken vet man inte

Föredrogs en kort berättelse om ett prästode 1708-1721.

Johan Hornborg förlorade all sin egendom då ryssarna 1708 brände Borgå.

1713 tvingades familjen fly undan ryssarna och fick lämna hus och hem.

1714 plundrades familjen av ryssarna, först i Gamlakarleby, sedan ännu en gång på flykten norrut.

I Sverige slog sig familjen ner i Söderhamn. Sommaren 1721 kom ryssarna och brände staden. Ännu en gång förlorade Hornborg hela sin egendom.

Fråga: Varför försökte Karl XII erövra Norge då han 1716 äntligen återvände till Sverige?

Svar: Uppenbarligen hade han gett upp hoppet om att återerövra Finland och försökte som kompensation ta Norge

Fråga: Organiserade den ryska ockupationsmakten någon civil administration i det ockuperade Finland 1713-1721? Hur fungerade samhället?

Svar:

- den svenska officeren Gustav Otto Douglas som tillfångatogs i Poltava 1709 gick i rysk tjänst, och utnämndes 1717 till generalguvernör i Finland.
- Många "lagmän" anlände från Estland, handhade bl.a. skatteuppbörden
- Borgarskapet i många städer hade flytt till Sverige, och tillfälliga borgmästare tillsattes
- Många städer var nära nog helt förstörda (nedbrända), t.ex. Jakobstad, Ekenäs och Helsingfors
- Däremot gjordes inga försök att russificera befolkningen, skolor och kyrkor "förryskades" inte (däremot stals många kyrkklockor)

1. Hur mycket människor blev tagna som fångar som sändes till Ryssland?

Svar: Tusentals, och även en hel del barn. Det var säkert 7000-8000 från hela Finland

2. Övernattade Peter den Store på Ryssholmen i Pernåviken 1713 någon längre tid?

Svar: Kunde inte ge exaktare svar.

Fråga: "Var det ryska arméns styrka eller svenska arméns svaghet att ryssarna vann kriget under Stora ofreden och ockuperade Finland?"

Svenskarna hade inte tillräckligt med styrkor i Finland. Det var endast soldater från finländska regementen som stred i Finland mot ryssarna. Ryssarna hade en stor styrka i galärflottan.

Fråga: "Vad var orsaken till att ryssarna efter Stora ofreden lämnade Finland tillbaka men i nästa stora krig 1808 – 09 höll Ryssland Finland efter ockupationen och erövringen, visserligen genom ett ge landet en autonom ställning inom det ryska riket" Världen hade förändras och ryssarna såg att det av strategiska orsaker var viktigt att behålla hela Finland. Därför ville man också att Åland ingick i storfurstendömet.